

Vzpomínky na IMH

V grafické podobě SOFSEMu, kterou v sobě nosím, vystupují do popředí dvě věci. Jednou jsou obrázky Jirky Franka, které se nám připomněly hned na začátku stránek věnovaných připravovanému setkání. Při SOFSEMech se objevovaly na nejrůznějších materiálech, ale i na promítaných fóliích. Někdy vyvolaly smích, někdy vyloudily úsměv, ale vždycky způsobily, že bylo člověku dobře na duši. Druhou věcí bylo logo SOFSEMu, které bylo skoro všude. Na letáčcích, jmenovkách, vykouklo na vás i ze záložky, která vás přivedla k tomuto příspěvku. Autorem toho loga byl Ivan M. Havel (IMH), kterému teď chci věnovat několik vzpomínek v naději, že se připojí i někdo další.

S Ivanem jsem se seznámil dříve než začal SOFSEM. Jako student 3. ročníku MFF UK jsem začal navštěvovat seminář doc. Jiřího Bečváře v MÚ ČSAV. Později se mezi návštěvníky semináře začal objevovat IMH, který se právě vrátil z Berkeley s čerstvým doktorátem z computer science. Jeho příchod byl zajímavý i proto, že na seminář už jeden Ivan Havel chodil. Toho jste někteří také znali ze SOFSEMu. Aby nedocházelo ke zmatkům, začal Ivan důsledně používat iniciálu M svého druhého jména Miloš. Ten druhý Havel to občas jistil tím, že se psal jako "IBM Havel", což se mělo číst jako "Ivan bez M Havel".

Doktorská práce IMH z oblasti abstraktní složitosti mě zaujala natolik, že jsem z ní vytáhl kost, kterou jsem pak ohlodal ve své diplomové práci. Ivanův příchod na seminář znamenal nesmírné oživení. Brzy také některé z nás začal vtahovat do organizace sympozia MFCS (Mathematical Foundations of Computer Science), které tehdy vznikalo a bylo pořádáno střídavě v Polsku a v Československu. Mimochodem, i logo MFCS pochází od IMH.

Z pořádání MFCS mám na IMH spoustu vzpomínek, které ve mně i po letech vyvolávají úctu a obdiv.

Teď ovšem přehodím výhybku a budu se chvilku věnovat druhé větvi setkávání s IMH, totiž na SOFSEMu. Kdo jste Ivana na SOFSEMu potkali, určitě si ho pamatujete - jako přednášejícího, skvělého debatéra nebo jako trestance s koulí na noze. Intenzitu jeho nasazení jsem mohl vnímat díky tomu, že nás s Ivanem organizátoři SOFSEMu ubytovávali společně. Ačkoli jsem byl mladší, na pokoj jsem chodíval dřív, Ivan to táhl dlouho do noci. Jednou za několik dní se však i on potřeboval dospat, a pak chodil spát dřív než já. Ráno pak, hned jak otevřel oči, pronesl se smíchem větu: "Tak o co jsem včera přišel?"

IMH udělal pro SOFSEM opravdu hodně. Logem počínaje, přes odborný přínos a otevírání nových oblastí až po účast na těch večerech, kdy "o nic nepřišel". SOFSEM se mu ovšem odvděčil. Nad to všechno, co dal nám ostatním, mu připravil mimořádný dar. Umožnil mu seznámit se se sofsemistkou Dášou Lantayovou, jeho budoucí ženou. A to v době, kdy bylo Ivanovi v životě hodně těžko.

Jak mimořádná byl Ivan osobnost, se pokusil stručně vystihnout člověk, který ho dobře znal - Václav Malý. Ano, ten Václav Malý, kterého celý národ poznal jako moderátora demonstrací v listopadu 1989, zejména obří demonstrace na Letné. V dubnu 2022 byla za IMH v Týnském chrámu sloužena zádušní mše, kterou sloužil právě biskup Václav Malý. Udělal věc, která není úplně obvyklá, vybral čtení ke mši tak, aby mu pomohla vystihnout osobnost IMH.

První čtení bylo výběrem z 21. a 22. kapitoly knihy Zjevení. Zastavil se u úryvku popisujícího dobře uspořádané město a připomněl pořádkumilovnost IMH. Každý jsme se setkali s pořádkumilovností nějakého pedanta, která působí spíše komicky. Kdo jste se setkal s

pořádku milovností IMH, asi potvrdíte, že to nebylo nic komického, bylo to něco velmi dobrého. Právě to umožnila vazba na biblické texty biskupu Malému stručně a jasně vyjádřit.

S odkazem na pasáž o "řece živé vody, čiré jako křišťál" ve stejném čtení, pak připomněl Ivanovo celoživotní a svěží hledání pravdy.

Evangelijní čtení zvolil Václav Malý ze 17. kapitoly Janova evangelia. Soustředil se pak na slova "Chráníl jsem je a nikdo z nich nezahynul" a mluvil o laskavosti IMH - neodradil nikoho, kdo se s ním setkal.

Pokud jste tam byli někteří z vás, kdo to čtete, a pamatujete si z toho kázání něco víc, ozvěte se, prosím. Určitě jsem tam nebyl ze sofsemistů jediný. Samozřejmě tam byla Ivanova žena a vybavuji si, že vedle mne v lavici seděl Jarda Nešetřil.

Mohl bych přidat další věci, kvůli kterým jsem měl Ivana rád a vážil si ho. Ale připojím už jen osobní vzpomínku týkající se laskavosti IMH, o níž mluvil biskup Václav Malý.

Jednoho dne jsem dostal předvolání do Bartolomějské. Byl jsem z toho nespokojen, protože to bylo poprvé. V následujících dnech jsem se náhodou potkal s IMH a požádal jsem ho o radu. Já nováček, jeho, zkušeného návštěvníka Bartolomějské. Ivan mi radil: "Hlavně se nenech zmást tím, že se k tobě budou chovat slušně. Pořád si v duchu opakuj, že to nejsou žádní tvoji kamarádi." A dodal, že pokud na mě začnou rvát, mám být rád, protože to může znamenat, že se jim něco nepovedlo. Říkal mi také, jak je pro něj těžké, když se k němu při výslechu chovají slušně. Připadá mu, že by jim měl aspoň něco říct, když se k němu tak hezky chovají, něco "co už určitě stejně vědí". Popisoval, jak s tím pokušením musí bojovat.

Ivanova rada pro mne tehdy měla velkou cenu. Ti dva, kteří na mne v Bartolomějské čekali, byli přibližně mého věku. A od pohledu sympatíci.

Na závěr domácí úkol pro ty, kdo o něj stojí. Podívejte se do příspěvku 23, co se tam říká o moudrosti ve vztahu k tomu, jak se věci opravdu mají. Souhlasíte s tím, že to, co mi tehdy IMH řekl, je parádní ukázkou "aplikované moudrosti pro pokročilé"? Pokud se vám s úkolem nepodaří pohnout, nebo pokud se naopak budete chtít pochlubit řešením, neváhejte se ozvat.